

Branschforum för Transport och Logistik 27 augusti

Vikten av att hålla takten

– hur ser vi till att näringslivet och utbildningarna följs åt?

REGION
SÖRMLAND

48%

av transportföretagen i östra Mellansverige behöver anställa, vilket kan jämföras med 34 % i hela landet.
Källa: Trendindikatorn 2021

Bakgrund

Den 27 augusti anordnade Region Sörmland i samverkan med Transportföretagen återigen Branschforum för Transport och Logistik.

En av regionens allra största utmaningar är kompetensförsörjningsfrågan, och det ser i stort sett likadant ut i hela landet. Det var också av den anledningen man startade Branschforum, för att se hur vi tillsammans kan arbeta för att hitta lösningar.

På årets Branschforum fanns representanter från både arbetsgivare och utbildningsföretag. För föredrag och diskussionsunderlag stod Transportföretagen, TYA, Eskilstuna Logistik, Doff & co samt Region Sörmland. Samtliga presenterade sin bild av läget kring kompetensförsörjningsfrågor och utbildning. Innehållet i den här rapporten bygger på slutsatserna från dessa presentationer, mentimeterövningar och minnesanteckningar från mötet. Rapporten är ett inspel till såväl utbildare, transportbranschen och politiker som det regionala arbetet med kompetensförsörjning.

Summering

Efterfrågan på kompetens inom transportsektorn är fortsatt väldigt hög i hela landet, och Sörmland och Mälardalen toppar statistiken. Branschen kommer att behöva 50 000 chaufförer inom de kommande tio åren, men även fler mekaniker och tekniker. Dels till följd av branschens höga medelålder, dels eftersom efterfrågan ökar i betydligt högre takt än tillgången från utbildningar. Sörmlands etableringsgrad har dessutom ökat lavinartat de senaste åren och gjort området till ett av landets största och viktigaste. Något som förstås också påverkar de lokala rekryteringsbehoven. Transportföretagen räknar med att släppa en ny rekryteringsrapport under senhösten 2021.

Söktrycket på såväl gymnasie- som vuxenutbildningar är fortsatt högt men alltför få nyexaminerade kommer dessvärre ut på arbetsmarknaden. Det beror delvis på att utbildningarna inte har möjlighet att erbjuda tillräckligt många platser, men också på att många elever inte klarar av att få sitt yrkeskompetensbevis (YKB).

Ytterligare en utmaning för utbildningarna är att man saknar yrkeslärare, ett problem som även syns i andra branscher.

“Det är viktigt att vi fortsätter diskutera de här frågorna. Eftersom bristen är så pass stor och det inte finns tillräckligt många att rekrytera kommer det fortsätta att saknas kompetent personal.”

– Mathias Jävergren, TYA

“Det är väldigt viktigt att vi får till branschvalideringen. Hur kan vi få regionerna att lyckas med implementeringen?”

– Maria Sjölin Karlsson, Transportföretagen

Utbildning

Behov

Fler utbildningsplatser. Utbildningssystemet är fortsatt underdimensionerat sett till branschens totala behov. Enligt statistik från Transportföretagen kan utbildningssystemet bara tillgodose 60 % av näringslivets behov.

Samverkan. Det finns i dagsläget ett glapp mellan vuxen- och gymnasieutbildningarna samt mellan utbildningarna och näringslivet. Utbildningssamordnare behöver arbeta ytterligare på att överbrygga glappen för att elevernas kunskaper bättre ska matcha näringslivets behov.

“När du jobbar som lastbilschaufför är du inte bara chaufför, yrket är betydligt mer komplext än så.”

– Mathias Jävergren, TYA

Fler yrkeslärare. Många yrkeslärare upplever att yrket har en alltför låg status på många lärosäten, samtidigt som lönen är lägre än för yrkesförare. Bristen är därför stor och gör att få är villiga att byta karriärbana. Det är även problematiskt att många befintliga yrkeslärare saknar praktisk erfarenhet eller varit ifrån branschen länge, vilket gör deras bild av “verkligheten” daterad.

Möjligheter

Extra språkstöd. Vissa branscher, särskilt bussbranschen, har lyckats bra med att rekrytera och integrera nyanlända och personer med utländsk härkomst. Många andra segment har haft desto svårare och upplevt utmaningar med missförstånd kopplade till språkförbistringar, särskilt i samband med att kraven på service och kundbemötande ökar. Under pandemin har utbildningssamordnare i Sörmland jobbat för att hitta mer flexibla utbildningsformer och att tillgodose språkbehov, exempelvis genom extra språkstöd.

Validering. Man har på nationell nivå tagit fram valideringsmetoder för att kartlägga kompetensnivån och ha möjlighet att anpassa utbildningar efter den. Problemet är dock att det saknas strategier för hur det reglerade utbildningssystemet ska implementera dem.

Digitalt. I och med pandemin har många utbildningar tvingats ställa om sina sätt att arbeta. Och även om vissa utbildningsmoment har behövt förändras, har förflyttningen till digitala plattformar i de flesta fall gjort det möjligt för fler att ta del av utbildningarna.

Kompetensförsörjning

Behov

Rekrytering. 48 % av transportföretagen i Östra Mellansverige behöver rekrytera, och företagen ställer i sin tur krav på att personerna ska vara anställningsbara. Anställningsbarheten påverkas av många olika faktorer, men bland annat att de sökande har sina yrkeskompetensbevis.

”Teknikutvecklingen är inte fråga för morgondagen – det sker nu!”

– Pär Svensson, Eskilstuna Logistik

Nya kompetenser. Förutom de traditionella yrkena kommer även andra roller att tillkomma i takt med att tekniken utvecklas, automatiseringen ökar och konsumtionsmönstren förändras. Här ser man även ett behov av att samverka mellan utbildningar i större utsträckning.

Möjligheter

Jämställdheten ökar. 16 % av alla nyanställda är kvinnor och 21 skolor i landet har mer än 35 % kvinnliga studenter. Söktrycket fortsätter dessutom att öka. I och med att fler lager automatiseras kommer även fler kvinnor in via ”icke-traditionella” yrken. Än så länge är dock

lagerarbetare det yrke med högst manlig representation. Transportbranschen ligger på fjärde plats.

Tillgång och efterfrågan-rapport. Under 2022 släpps en nationell rapport om tillgång och efterfrågan i olika branscher, finansierad av Tillväxtverket. Den kommer även att innehålla färsk statistik från respektive region, med fokus på glappet mellan tillgång och efterfrågan. Förhoppningsvis kan vi titta på analyserade siffror under nästa års Branschforum.

Kartläggning av tekniknivån. Våra verkstäder står som tidigare nämnts inför en stor omställning. Den bidrar, förutom krav på nya kompetenser, till en allt större specialisering. Stora företag ställer inte bara krav på vanliga utbildningar, utan även interna, specialutvecklade utifrån deras egna varumärken. Här finns också en utmaning för utbildningarna att hålla samma takt som branschen, och visa en rättvis och aktuell bild av verkligheten.

Nya arbetsgrupper. Branschforum som evenemang må vara begränsat till en årlig sammankomst, men konceptet både tillåter och uppmuntrar egna arbetsgrupper. Om du har egna förslag på hur en sådan skulle kunna se ut – hör gärna av dig till oss!

Dialog och diskussion

Känner du igen dig i den beskrivning av kompetensbehovet som har presenterats i dagens dragningar?

4,4

Inte alls

Helt och hållet

Kommentarer angående igenkänning

Det saknas utbildningsplatser samtidigt som det behövs fler utbildade yrkeslärare.

- Samverkan är nyckeln!
- Efterfrågan växer snabbare än tillgången
- Ett grundläggande problem är att det saknas utbildningsplatser. Söktrycket finns där.
- Svårt att hitta kompetent personal
- Börjar bli svårt att rekrytera till utbildningar inom transportbranschen
- Ser gärna tätare möten där vi kan stanna till och diskutera behovet och aktiviteter för regionen
- Vi behöver mer framtidsspaningar
- Kommer att behövas många chaufförer framöver men känner oro för påfyllningen
- Bättre kvalitet krävs på vuxen och arbetsmarknadsutbildning
- Hur ska framtidens utbildningar se ut? Var ska vi rikta rekryteringen?
- Håller med om att vi behöver få en gemensam syn på framtida utbildningsinnehåll och på olika utbildningsnivåer för att klara av att dimensionera kompetensbehov i Sörmland. Många rapporter och kartläggningar på gång som är av vikt att ta hänsyn till.
- Intressant med det framtida behovet kopplat till digitalisering. Där är det tydligt att det finns olika syn beroende på vilket intresse som beskriver behovet.
- Tydligt budskap att kompetensbehovet kommer att bli enormt stort kommande åren.
- Behovet är mycket större än vad man tror
- Transport är en hygienfråga för många företag, om man inte ändrar inställningen kommer man inte att finnas kvar på marknaden

- Utbildade yrkeslärare
- Resurser till APL
- Yrkesambassadörer

Vilka yrken inom transport och logistik kommer att vara mest efterfrågade om fem år, utifrån ditt perspektiv?

Chaufförer, lager- och logistikarbetare men även nya roller, sprungna ur digitalisering och automatisering.

- Automationstekniker
- Underhållstekniker inom lager, nya yrken inom lager som MHE, superuser och liknande, drivet av digitaliseringen
- Distributionschaufförer
- Partigodschaufförer
- Lagerpersonal med kompetens kring både "analog" och automatiserad lagerverksamhet
- Det kommer med all sannolikhet inte krävas färre förare men kanske en annan typ av förare som inte sitter vid ratten
- När det gäller logistik så ser jag en stor efterfråga i regionen på kompetens på olika nivåer. Här behövs ett tätare samarbete med MYH, yrkesvux, AF och bransch
- Tungmekaniker
- Chaufförer med spetskompetens
- Tekniker med logistikkunskap
- Fordonstekniker
- Logistiker

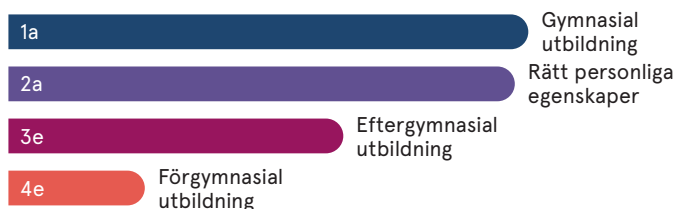
Vilka kompetenser inom transport och logistik kommer att vara mest efterfrågade om fem år, utifrån ditt perspektiv?

Kundbemötande och tekniska kunskaper.

- Digitala hjälpmedel, kundbemötande, köra elbil, märkesspecialister.
- Förare, logistiker, mekaniker, tekniker.
- Transport: Social kompetens och ekonomisk medvetenhet.
- Logistik: IT-kompetens.

- Elkunskap hos mekaniker/ tekniker.
- Service och bemötande.
- Serviceinriktad, förändringsbenägen, körvana, stresstålig, bra språkförståelse.
- Relevant utbildning i förhållande till efterfrågan på marknaden.
- Språk.
- Problemlösning.
- Kundenservice.

Hur skulle du ranka respektive utbildningsnivå/kompetens, från den viktigaste till den minst viktiga

Kommentarer angående utbildningsnivå

- Idag är det främst yrkesroller på gymnasial nivå men vi ser ett ökat behov att hitta utrymme på YH där branschen inte har kunskap om YH, vilket försvårar etableringen och efterfrågan
- Anledningen till att eftergymnasial utbildning hamnar sist i min prioritering är att jag anser att det bör gå att få tillräcklig kompetens genom gymnasiala studier
- Gäller alla yrken inom transportbranschen
- I dagsläget är gymnasieskolans elever mest anställningsbara. Svårt bara med inställning till yrket, exempelvis till distribution
- Idag är det nog fler yrken inom gymnasial nivå men utifrån den stora strukturomvandlingen som pågår i branschen kommer fler yrkesroller hamna på eftergymnasial nivå

Har kompetensbehovet (på kort såväl som lång sikt) i ditt företag förändrats i och med pandemin? Om ja, hur?

5 har svarat nej

- Digitaliseringen har accelererat, exempelvis e-handel
- Större behov!
- Branschen har varit flexibel och förändringsvillig

Hur säkerställer vi att det finns möjlighet till branschvalidering i Sörmland?

- Krävs en långsiktig aktör kopplad till branschen, ej korta upphandlingar. Jämför med Finland
- Transportföretagen tillhandahåller möjligheter för branschen om intresset finns
- Genom samarbete mellan parterna (branschens och utbildningssektorns representanter) och politiker
- Finns behovet? Har varit mycket prat om validering. Men vem ska valideras? Och till vad?
- Skapa en plattform där man kan anmäla intresse för validering före eventuella studier
- Upphandling av branschvalidering – skolor eller privata företag
- Anställ processledare som ansvarar och håller samman branschvalideringar i regionen
- Bättre ekonomiska resurser
- Våra handledare kan vara behjälpliga i större utsträckning

Kommentarer, frågor eller medskick som inte fångats upp ännu

- Hur kommer det nya utstationeringsdirektivet att påverka?
- Vilka arbetsgrupper eller formeringar finns mellan "stormötet" (branschforumet) som gör att vi kommer vidare med arbetet i regionen?

Källförteckning

Presentationer från:

Transportföretagen

TYA

Eskilstuna Logistik

Doff & co

Region Sörmland

Minnesanteckningar från:

Branschforum transport

Mentimeterövning från:

Branschforum transport

